

DUMITRU (EMILIAN) ANTAL

UN ADEVĂRAT SOL ȘI ORGANIZATOR AL SFATURILOR ȘI GĂRZILOR NAȚIONALE ÎN ZONA MUREȘULUI SUPERIOR

Dr. Nicoleta PLOȘNEA

Cuvinte cheie: români, Transilvania, Unirea de la 1 Decembrie 1918, Toplița

Key words: Romanian, Transylvania, Union of December 1st 1918, Toplița

Abstract

His Grace Emilian Antal started in safe and decisive ascension around the events related to December 1, 1918, events that have had a decisive role in the formations of his lay and religious personality. His life will follow, step by step, all steps in the career of a man ascension both lay public life and church. In all functions that have been assigned gathered a vast patriotic, social, administrative and pastoral experience: from the President of the Romanian Students Society "Petru Maior" in Budapest and his involvement in the organization of the council and national guards in the Mures Superior area, office director for the Region Sibiu of the Society for the protection of war orphans, to the General Inspector at the Ministry of Cults; from the deacon, priest, archpriests, the diocesan reviewer to the diocesan Assistant Bishop. In the midst of great moments from Alba Iulia, December 1, 1918, our area of Covasna and Harghita, was represented by two bishops of the Church, the Miron Cristea Patriarch from Toplița (at that time Bishop of Caransebes) and his nephew, His Grace Emilian Antal (in 1918 was a young student, active fighter for the Union, his baptismal name was Dumitru Antal from Romanian Toplița), along with the other many delegates of the Romanian communities.

Therefore, the Romanians contribution in the so-called "Szekler region" for the implementation Union of 1918 and at events preceding it was not modest at all to be passed unnoticed. The meaning of their suffering and struggle, of the Romanians in this area of research, for church and school and other national rights, in the second half of the nineteenth century, finds "clarification and fulfillment" in the period 1914-1918, culminating with the Union of December 1, 1918, and it is true that marked no end of their struggle with "historical enemies" but, another battle began, strengthened and motivated.

1. Destin și Istorie

În anul *Pronunciamentului de la Blaj*, se născuse Elie Cristea, la 18 iulie 1868, în Toplița -Română, iar nepotul acestuia, Dumitru Antal, se naștea la 20 octombrie 1894, în aceeași comună românească, din părinții Dumitru Antal și Ileana, sora Patriarhului Miron Cristea. El se născuse în ultimul an considerat al mișcării memorandiste (1892-1894), în care unchiul său după mamă, Elie Miron Cristea, tânăr student la Facultatea de Litere și Filosofie din Budapesta, s-a implicat cu entuziasmul și dinamismul caracteristic vârstei, dar mai ales cu multă responsabilitate, iar prin participarea sa la *Congresul studentesc de la Constanța în 1894*, a contribuit la solidarizarea opiniei publice, alături de ceilalți tineri studenți români care activau în universitățile europene și în secțiunile Ligii Culturale. În familia Cristea, familie de țărani credincioși, români demni, dârzi, și cu o profundă dragoste de Neam, s-au născut doi slujitori ai Bisericii, fiu și nepot, patriarh și arhiereu, care s-au aflat prezenți activ în momentele importante ale istoriei neamului nostru.

Dumitru Antal, viitorul arhiereu Emilian Antal, în anii '40, în două articole apărute în revistele „De strajă”, aprilie 1940, și „Apostolul”, nr. 4/1940, zugrăvește cu sensibilitate rară o

veche amintire din copilărie, aceea a trăirilor religioase legate de Sfintele Paști, oferindu-ne informații prețioase asupra mediului familial credincios, unde aceste amintiri legate de marile sărbători ale Bisericii i-au săpat adânc în suflet, transformându-se „în izvor nesecat de credință pentru viața întregă”¹. Slujba Învierii în satul său natal, Toplița, se făcea după o veche tradiție în zorii zilei, cam pe la ora 4 dimineața. Împlinind vârsta școlară, i s-a dat voie pentru prima dată să meargă noaptea la slujba Învierii, amintire ce nu i se va șterge toată viața din mintea și sufletul său. Fiecare grup purta simbolic câte un felinar în mână, stăpâniți de emoție sfântă, vorbeau domol și cuviincios, de parcă slujba ar fi început pentru fiecare din momentul când a ieșit din casă. Numărul mare de credincioși adunați la biserică, noutatea slujbei Învierii, sunetul clopotelor, cântarea preoților și a cântăreților a învăluit sufletul de copil al lui Dumitru (Emilian) Antal „în atâta mister și evlavie, încât i-a rămas această noapte adânc săpată în minte”. Luarea paștilor sfinte, se făcea cu un anumit ritual, după ce fiecare familie ajungea acasă, înainte de a mânca ouă roșii și pască, după postul care se ținea cu sfințenie de toți cei ai casei, părinți, copii și servitori. Astfel, toți ai casei erau adunați în

camera mare, unde se servea masa, îmbrăcați în haine de sărbătoare. Tatăl său împărțea anafura „dintr-un pahar mare ca un potir. El lua întâi, după ce în liniște ca de biserică - toți fiind sculați în picioare - se închinau și careva îl întreba: „Hristos a înviat?” și răspundea: „Adevărat a înviat!”. Urmam apoi ai casei, după vârstă, și apoi servitorii, fiecare răspunzând „Adevărat a înviat!”, la întrebarea tatii de „Hristos a înviat?”. Întreaga casă era plină de sărbătoare și evlavie, parcă am fi fost în biserică”².

Amintirile Sfințelor Paști ale copilăriei l-au însoțit pe vlădica Emilian întreaga viață, simțind același sfânt fior de credință ca în prima noapte de Paști, trăită în biserică și casa părintească din Toplița Română. Astfel, copilăria lui creștea spre viață ca zborul unei ciocârlii spre soare. De acest stâlp al amintirilor **credinței** PS Emilian (Dumitru) Antal se înșiruie alte amintiri, **care i-au întărit-o**, determinându-l pe tânărul Dumitru, când studia la liceul din Năsăud, să accepte slujba de paraclicer la capela ortodoxă a liceului „așezată ca vai de ea, în două camere umede ale Fondului grăniceresc. Acolo ne adunam puțini studenți - își amintea PS Emilian Antal în 1947³ - cu tot atât de puțini credincioși ortodocși la slujbele de Duminecă, simțindu-ne mai bine decât în cea mai măreață catedrală. În vacanță cântam răspunsurile Sfintei Liturghii. De la aceste slujbe voluntare până la poarta teologiei n-a fost decât un pas, celelalte urmând apoi din voia lui Dumnezeu”⁴.

Părinții săi, Dumitru Antal și Ileana, născută Cristea, s-au ocupat așadar de formarea religioasă a copiilor⁵, iar pentru Dumitru și Grigore în mod deosebit, se remarcă preocuparea lor pentru ca cel de-al șaselea și al șaptelea fiu să deprindă multa știință a cărții, fiind conduși de același bun și creștinesc gând pe care îl aveau familiile de țărani mai înstărite, ca fiii lor să îmbrățișeze cariera preoțească. De altfel, mentalitatea administrației austro-maghiare de a împiedica „dezvoltarea și luminarea” românilor, făcea ca pe lângă fiii de preoți, toți copiii de țărani mai înstăriți să alege și ei la școală și să îmbrățișeze singura carieră posibilă, aceea de preot sau de învățător, dar mai ales cea de preot, care se afla la mare cinste. Așa se explică faptul că, majoritatea cărturarilor ardeleni au crescut și au învățat carte cu „ajutorul prescurei și în vederea prescurei, care, chiar când era puțină, era sigură, nu implica semnături „prea înalte” și nu era împreună cu umilinte de tot felul”⁶.

Dumitru Antal a urmat primele două clase primare la școala confesională din Toplița, continuând studiile la Brașov. A absolvit așadar liceul inferior la Brașov și cel superior și bacalaureatul la Năsăud, în anul 1913.

În toamna aceluiași an, se înscrie la Academia Teologică de la Sibiu, finalizând studiile în anul 1916. Student eminent, așa cum arată certificatul „Absolutor”⁷, își continuă studiile la Facultatea de Filozofie a Universității din Budapesta, până în anul 1918. Ca președinte al Societății studenților universitari „Petru Maior”, a reprezentat studențimea la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia. Cu o lună înainte, a organizat sfaturile și gărzile Naționale pe valea de sus a Mureșului, iar la 27 noiembrie 1918, a fost purtătorul de cuvânt al Ardealului la intrarea Armatei române în Toplița (Divizia a 13-a)⁸.

După evenimentele de la Alba Iulia și în condițiile încheierii Primului Război Mondial, Dumitru Antal nu se mai întoarce la Budapesta pentru continuarea studiilor, ci va lucra la Departamentul ocrotirilor sociale din cadrul Consiliului Dirigent al Transilvaniei (1919-1924). Va fi numit, la scurt timp, director al Regionalei Sibiu a Societății pentru ocrotirea orfanilor de război, organizând filiale în toată Transilvania, 10 orfelinate, în care s-a asigurat adăpost, hrană și creștere, unui număr mare de orfani (a se vedea la anexe harta cu filialele Societății pentru ocrotirea orfanilor de război). În timpul cât a funcționat ca director al Societății pentru ocrotirea orfanilor de război, la 27 octombrie 1921, a fost hirotonit diacon pentru catedrala mitropolitană din Sibiu. În timpul liber a fost și gazetar scriind la „Foaia Poporului” din Sibiu⁹.

Viața lui va urma, pas cu pas, toate treptele de înălțare în cariera unui om, atât în viața publică, laică, cât și bisericească.

După cinci ani de slujbă pentru ocrotirea orfanilor de război și de diaconie la Catedrala mitropolitană din Sibiu, a fost ales protopop al Reghinului (1924-1927)¹⁰. Între anii 1927-1933 a fost revizor eparhial la Cluj, apoi va fi numit preot la biserică „Bradul Boteanu” din București (1933-1938) și inspector general în Ministerul Cultelor¹¹. În memoriul său biografic, preotul Dumitru Antal avea să precizeze: „În funcțiunile ocupate am prestat o apreciată activitate administrativă, de organizare și îndrumare, pe terenul administrației publice și bisericești; pe teren pastoral și misionar. Paralel am făcut și publicistică, fiind în anii 1920-1924 colaborator intern al „Foi

Poporului" din Sibiu, corespondent la ziarele din capitală, colaborator la „Telegraful Român”, „Revista Teologică” și „Renașterea”. La parohia Bradu-Boteanu am înființat și redactat o mică foaie-cronică parohială, cu articole de învățătură creștinească și de informație parohială, distribuită gratuit enoriașilor. Cu această cronică parohială am obținut rezultate pastorale remarcabile, reușind să transform o biserică familială modestă într-o biserică parohială de frunte, deplin consolidată, atât din punct de vedere spiritual, cât și din punct de vedere material. Împrejurările vieții dezlegându-mă de orice obligații ale vieții mirenești și năzuind spre viața monahală, IPS Mitropolit al Bucovinei m-a tuns întru monah, în Mănăstirea Dragomirna, la data de 21 martie 1938, dându-mi numele de Emilian, iar conform aprobării Sfântului Sinod, la data de 10 aprilie 1938 am fost hirotesit întru arhimandrit¹².

În anul 1938 a fost tuns așadar în monahism la mănăstirea Dragomirna, sub numele de Emilian și hirotesit arhimandrit. În ianuarie-februarie 1938, a îndeplinit funcția de vicar la Mitropolia Cernăuților, cât timp a lipsit IPS Mitropolit Visarion al Bucovinei¹³.

La 28 octombrie 1938 a fost ales de Sf. Sinod, arhiepiscop-vicar la Patriarhie, cu titlul „Târgovișteanul” (hirotonit 6 dec. 1938) și confirmat de Ministerul Cultelor prin înalt decret regal nr 3910/10 noiembrie 1938¹⁴. În toate aceste funcții a adunat o vastă experiență administrativă și pastorală, de la director de birou la Inspector general, de la diacon, preot, protopop, revizor eparhial la Arhiepiscop Vicar¹⁵.

Dumitru Emilian Antal a cunoscut nu numai trepte de înălțare în cariera bisericească, dar și momente de mâhnire pentru schimbările survenite în numirile sale pentru o funcție sau misiune. Un exemplu este cazul numirii sale ca șef al Misiunii ortodoxe din Transnistria¹⁶. Despre conducerea acestei misiuni a fost însă o controversă la început, relatată de Nichita Smochină: „A doua zi [13 august, n.n.], am fost din nou primit în audiență de vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Mișu Antonescu, împreună cu arhimandritul [Emilian] Antal, nepotul fostului patriarh Miron Cristea. În audiență i-a spus că îl numește șef al Misiunii ortodoxe din Transnistria și să ia contact cu mine, care sunt numit guvernator. Apoi, m-am retras cu Antal în cabinetul meu și mi-am exprimat părerea că eu încă nu sunt decis să primesc conducerea guvernământului

pentru anumite motive. El însă era bucuros pentru noua misiune creștinească; dar bucuria lui n-a fost de lungă durată, căci, între timp, printr-o șurubărie politică la o masă din Chișinău, generalul Ciupercă l-a recomandat conducătorului Ion Antonescu pe arhimandritul Scriban, care a și fost numit, încât numirea lui Antal a rămas inoperantă. Tot la această masă din Chișinău și tot prin intervenția generalului Ciupercă a fost numit conducător Gherman Pântea, ca primar al Odesei, post foarte mult visat”¹⁷.

În mare parte, cele relatate de Smochină sunt confirmate de cronicarul bisericesc Dudu Velicu. La 14 septembrie, acesta nota în jurnalul său: „Am fost la arhiepiscop-vicar al Mitropoliei Ungrovlahiei, care mi-a spus că Patriarhul e supărat de atitudinea arhimandritului Iuliu Scriban, profesor universitar, față de mareșalul Ion Antonescu, fiindcă la întâlnirea care a avut-o cu el la Tighina s-a arătat foarte îngrijorat de problemele materiale pentru el și suita lui, în legătură cu misiunea ce i s-a dat din partea guvernului de șef misionar pentru Transnistria”¹⁸.

Acestea sunt confirmate de Dudu Velicu, care două zile mai târziu nota în jurnalul său: „După cum mi-a mărturisit arhiepiscop-vicarul Emilian Antal - nepotul patriarhului Miron Cristea - locotenent de episcop la Episcopia Argeșului - a fost însărcinat cu aceasta [la conducerea Misiunii, n.n.]. Și a întocmit un program pe care l-a prezentat dlui Mihai Antonescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri, care l-a primit, satisfăcut.

Arhiepiscopul și-a pregătit 40 de preoți misionari, buni, din eparhie, și era gata de plecare. Programul - după cum mi l-a schițat - era admirabil. Însă, patriarhul Nicodim trimite pe arhimandritul Iuliu Scriban, omul lui. Ministrul Cultelor, general Rosetti, i-a mărturisit arhiepiscopului că așa a hotărât guvernul, la sugestia patriarhului și el se pleacă”¹⁹.

Emilian Antal, cu tot eșecul numirii sale ca episcop în Transnistria, va susține misiunea ortodoxă în acest teritoriu, iar în ianuarie 1942, trimite 600 calendare bisericești însoțite de o scrisoare către guvernatorul Alexianu, prin care cerea să fie împărțite credincioșilor din Transnistria²⁰.

După sfârșitul pământesc al patriarhului Miron Cristea, vor interveni și alte schimbări amare și piedici în cariera sa bisericească. Sub patriarhul Nicodim va conduce Sectorul cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor. În acest timp, Eparhia Argeșului rămăsese fără chiriarh

din vara lui 1940, când titularul ei, episcopul Grigorie Leu, a fost transferat la Huși. Timp de un an de zile, scaunul episcopal a fost ocupat de Dionisie Erhan. La 2 august 1941, vlădica Emilian este trimis la Argeș, fiind numit delegat cu titlu provizoriu, de către patriarh, pentru conducerea eparhiei, unde păstorește până la 21 martie 1944, când încetează delegația ce i s-a acordat în baza adresei Sf. Sinod cu nr. 13507 din 11 iulie 1941²¹.

Despre această nou încredințată misiune și slujire, de Lt. Episcop al Episcopiei Argeșului, avea să mărturisească la revederea bisericii Mănăstirii Argeșului: *„Abia acum când îmi răscolesc amintirile copilăriei, care zăceau ascunse și neîmprospătate de mulți, mulți ani, văd cât de neștiute sunt căile omului în viață. M-am putut oare vreodată gândi, în îndepărtata copilărie, că mi se va rândui de Dumnezeu să slujesc ca arhiereu la cea mai de frunte și mai frumoasă biserică ce o vedeam și admiram în icoana atârnată la loc de cinste în casa bunicilor, și încă într-o vreme când din nou s-a pus vremelnică graniță între partea unde-mi este satul copilăriei și între locul unde sunt acum?”* PS Emilian Antal își amintește casa bunicilor care avea două camere mari, una „de toate zilele”, iar alta pentru oaspeți mai aleși, căreia i se spunea „casa dinainte”, fiindcă de obicei avea ferestrele spre drum. În casa bunicilor, fiind mai aproape de școală, copilul Dumitru Antal a urmat cele dintâi două clase primare. Deși în „casa dinainte” intra rar (cheia o ținea bunica sa), imaginea ei o are vie în mintea sa. Între icoanele de pe pereți, avea așezat la loc de frunte, tabloul amintind sfințirea Catedralei Episcopale din Curtea de Argeș, *„cel cu chipul Mănăstirii în mijloc, de-a dreapta, Regele Carol I, de-a stânga, Regina Elisabeta, jos, cuvântarea Regelui la sfințirea ei - 12 oct. 1886,- deoparte, cuvântarea Primului Ministru de atunci, iar de alta, o poezie a marelui poet Vasile Alecsandri”*. La vremea respectivă era un lucru rar să-l vezi într-o casă țărănească din Transilvania. Chipul strălucitor de frumoșete al Mănăstirii Argeșului i-a rămas pentru întreaga viață întipărit în minte. **A fost cel dintâi chip de biserică frumoasă ce l-a văzut copilul Dumitru Antal.** Mai târziu, cum avea să mărturisească, tot prin acest tablou, a înțeles mai bine că în afară de Ardeal unde trăia, mai este și o țară românească, „România”, având în fruntea ei un înțelept și viteaz rege. Mergând în clasa a

treia primară la Brașov, ideea aceasta despre „România” i-a fost întărită prin doi colegi care veneau, unul din București, iar altul din Slobozia-Ialomița²².

În martie 1944, se întoarce în București, reluându-și postul de vicar al Mitropoliei Ungrovlahiei, iar după cinci luni vlădica Emilian se retrage la Mănăstirea Cernica, timp de nouă luni, unde este numit stareț, din iunie 1944 și până în luna martie 1945, când a fost numit Locotenent de Mitropolit al Bucovinei²³.

Păstorirea arhiereului Emilian la Suceava s-a confruntat, încă de la început, cu o prelungită situație de incertitudine privind însăși existența acestei mitropolii. Conducerea politică a statului începea să-și exercite tot mai mult influența în viața Bisericii, impunând Sfântului Sinod desființarea unor eparhii. În aceste condiții, vlădica Emilian, alături de clericii și credincioșii bucovineni, au dus o luptă grea încercând să împiedice autoritățile politice ca să desființeze această eparhie, dar cu toate acestea, în anul 1948, în urma deciziei politice de la București, Mitropolia Bucovinei își încetează existența. Pe 17 septembrie, prezidiul Marii Adunări Naționale emite Decretul nr. 244 pentru desființarea Mitropoliei Ortodoxe a Bucovinei și contopirea acesteia cu cea a Maramureșului. A doua zi, 18 septembrie 1948, un nou decret face pomenire de nou-creata eparhie și cu un titular, în persoana arhiereului Sebastian Rusan. În aceste condiții, vlădica Emilian devine iarăși pribeag, mutându-se la București, unde mai participă o vreme la lucrările Sfântului Sinod, în calitate de raportor al Comisiei pentru învățământ din cadrul forului legiuitor al Bisericii Ortodoxe Române²⁴.

Desființându-se posturile de arhieriei vicari la eparhii, iar aceștia nefiind la vârsta pensionării, s-a hotărât încadrarea lor la catedrale, mănăstiri și profesori la seminariile monahale. Vlădica Emilian va fi numit profesor la Seminarul de la Neamț. Acesta va trimite însă referate la Patriarhie și Ministerul Cultelor, insistând să fie schimbată această hotărâre, și în acord cu experiența, pregătirea și activitatea prestată, să fie lăsat să se întoarcă la mănăstirea Cernica, pe care a condus-o nouă luni înainte de numirea sa ca LT. De Mitropolit la Suceava, exprimându-se astfel în finalul adresei către Patriarhie: *„Nu am pretenții și nici veleități ambițioase fiindcă nu le-am avut niciodată, dar doresc să-mi fie respectată demnitatea arhierască, pe care însăși*

Biserica mi-a dat-o și pe care m-am străduit să o păstrez la nivelul cuvenit întotdeauna în toată activitatea mea. Și de astă dată nu-mi cer decât drepturile acestei demnități și activități, cu modesta cerere de a fi lăsat să stau la Mânăstirea Cernica, satisfăcând dorința unanimă a acestor modești călugări, de a le fi conducător gospodăresc și spiritual. Nu mi se va da nici atât, voi continua să fiu tot cel ce am fost, un cinstitor și apărător al Bisericii, dezlegat doar de obligațiile oficiale. Al Înalț Prea Sfinției Voastre smerit frate-n Hristos (urmează semnătura)”²⁵. Rezoluția scrisă de Patriarhul Justinian pe adresa trimisă Patriarhiei Române nr. 305/3.02.1949 de către vlădica Emilian Antal respinge cererea acestuia de fi încadrat la mânăstirea Cernica pe motiv că „nu-i putem da o asemenea conducere, deoarece în cuprinsul acestei Eparhii avem conducători de mânăstiri - stareți licențiați și doctori în teologie - crescuți în mânăstirile respective în mare parte” și, pentru ca să nu rămână „în afara cinului său”, patriarhul Justinian îl repartizează la conducerea mânăstirii Toplița „întemeiată de Patriarhul Miron și care are nevoie de un conducător devotat pentru prosperitatea și înălțarea ei, iar PS Antal și-ar pune toate puterile sale la muncă”²⁶.

PS Emilian va merge la Seminarul monahal de la Neamț de la 1 februarie 1949, iar începând cu luna mai, îi succede la direcțiune episcopului Partenie Ciopron.

De altfel, șederea sa în capitală nu era prea bine văzută de autoritățile comuniste, care, prin Direcția Regională a Securității Poporului, continuă să-l urmărească și la Neamț, întocmind rapoarte mincinoase, ridicole, prin care-l incriminau de „atac și instigație împotriva regimului”. Scopul urmărit era de fapt schimbarea lui din responsabilitatea de director al Seminarului monahal, unde nu dădea dovadă că se încadrase în „ritmul nou” impus Bisericii Ortodoxe²⁷.

În ședința Sfântului Sinod al BOR, din 27 februarie 1950, a fost luată în discuție Adresa Ministerului Cultelor cu nr. 3520/1950, prin care se comunica hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 187 din 17 februarie 1950, referitor la modul de pensionare a unor chiriarhi și arhieriei ai Bisericii Ortodoxe Române, care nu mai îndeplinesc funcțiile eparhiale pentru care au fost aleși și hirotoniți. Sfântul Sinod hotărăște:

„PP.SS. Ierarhi și Arhieriei încadrați în prevederile hotărârii Consiliului de Miniștri nr.

187/1950, se vor pensiona precum urmează:

Pe 1 martie 1950: IPS Mitropolit Efrem Enăchescu; PS Partenie Ciopron, fost Episcop al Armatei; PS Arhiereu Eugeniu Laiu; PS Arhiereu Atanasie Dincă.

Pe 1 iunie 1950: PS Emilian Antal; PS Arhiereu Pavel Șerpe rămâne mai departe profesor la Seminarul monahal de la mânăstirea Neamț”.

La propunerea Patriarhului Justinian, Sfântul Sinod delegă pe PS Episcop Nicolae Popovici al Oradei să facă propuneri scrise în ce privește clarificarea situației în care acești pensionari vor merge la mânăstirile ce li se vor indica de Sfântul Sinod sau și le vor alege.

PS Episcop Nicolae Popovici prezintă referatul cu propunerile privitoare la situația ierarhilor care urmează a fi pensionați, iar Sf. Sinod a aprobat aceste propuneri cu numele ierarhilor ce urmau a fi pensionați și cu situația lor în mânăstirile care merg. Astfel, pentru PS Emilian Antal s-a stabilit să meargă stareț la mânăstirea Cozia, iar la mânăstirea Cernica, unde voia să meargă, este numit stareț IPS Mitropolit Efrem Enăchescu²⁹.

La mânăstirea Cozia, va sta până la 19 august 1952, când avea să fie transferat la Mânăstirea Toplița, așa cum hotărâse de la început Patriarhul Justinian, și numit stareț al acestei mânăstiri, ctitorie a unchiului său, patriarhul Miron Cristea³⁰.

Stabilirea la Toplița a însemnat pentru vlădica Emilian Antal o binecuvântată revenire în locul copilăriei sale și cel al primei slujiri pentru Neam și Biserică în tumultosul an 1918, culminând cu neuitata zi de 1 Decembrie la Alba Iulia. Pentru neprieteni, a însemnat poate o îndepărtare și izolare, iar pentru Securitate, continuarea acțiunii de a-l urmări îndeaproape și de a redacta aceleași rapoarte mincinoase, culminând cu referatul prin care se intenționa arestarea ierarhului. Dumnezeu l-a ocrotit însă pe vlădica Emilian, încât acesta nu a cunoscut drama întemnițării, iar la 15 iunie 1971, în aceeași zi când s-a stins și Lucefărul poeziei românești, Mihai Eminescu, și-a dat sufletul în mâinile Celui pe Care l-a slujit toată viața. A continuat să fie, așa cum a promis în ultima cerere către Patriarhie, „tot cel ce am fost, un cinstitor și apărător al Bisericii, dezlegat doar de obligațiile oficiale”.

Ne-am îngăduit să pășim mai mult spre această rememorare a unor aspecte din traiectoria sinuoasă a vieții laice și spirituale a PS Emilian (Dumitru) Antal, care a pornit în

ascensiune sigură și hotărâtă în preajma evenimentelor legate de 1 Decembrie 1918, evenimente care au avut un rol hotărâtor în formarea personalității sale bisericești.

Întorcându-ne la tema propusă de titlul comunicării, vom vedea confirmată deplin motivația și afirmația noastră, și mai mult, vom vedea, cum ar spune vlădica Emilian - un vis din copilărie, din tinerețea dinamică și plină de entuziasm patriotic devenit realitate.

2. Un vis din copilărie, la 1918 devenit realitate

Fiind în clasa a treia de liceu la Brașov, elevul Dumitru Antal era prieten cu o rudă și consătean, Marcel Popescu, care era mai mare ca vârstă și studia într-o școală comercială, și care mai târziu a ajuns ofițer în Târgu Mureș. După 30 de ani, PS Emilian își amintea de discuțiile avute și ideile de care erau animați la acea vârstă și mărturisea că prietenia lor nu s-a înfiripat la joc sau în plimbări și excursii în munți, care sub influența turismului săsesc, erau foarte practicate și de elevii români, ci s-a născut și s-a statomicit într-o îndelungată și repetată discuție pe tema organizării copiilor de vârsta lor, rămași în satul natal, Toplița, de pe Mureș, într-un fel de asociație de joacă, după regulile pseudo-militare. *"Mă văd și acum cutreierând împreună străzile posomorâte, de oraș vechi, ale Brașovului, ori aleile înveselite de soare și verdeață de sub Tâmpa, ori de pe Romuri, discutând amănunțit proiectul nostru. Era atât de amănunțit discutat, încât ne-am gândit și la uniforme. Ne-am și dus la o prăvălie de pânzeturi unde am văzut atârnat niște doc albastru închis, din care se făceau bluze pentru muncitori. Când însă ni s-a spus prețul și am făcut calculul unui costum, am renunțat la el și am rămas să le facem din pânză țărănească. Cu tot entuziasmul nostru, când am ajuns vara acasă și am încercat să-l punem în practică, n-am aflat nici un fost coleg de școală disponibil. Toți erau ocupați în gospodăriile părinților lor plugari. În dumineci și sărbători, umblau la biserică, ori se jucau și se scăldau. Când era vreme frumoasă nu-și jertfea nimeni timpul pentru realizarea planurilor noastre, așa că toată vara ne-am frământat în zadar, suferind mult sufletește, ceea ce clădisem noi atât de frumos în teorie, s-a spulberat când ne-am lovit de realitatea punerii în practică.*

A fost însă un vis frumos, după care a însetat sufletul meu cât a ținut adolescența, încât

și astăzi mi-l amintesc cu drag, în toate amănunțele lui. Îndeosebi văd vie scena când ne-am dus să căutăm stofa de uniforme, cum ne-am oprit în fața prăvăliei și am pipăit stofa, ce era atârnată afară; cum a ieșit negustorul și ne-a spus prețul. În închipuirea mea, mă și vedeam îmbrăcat în uniformă în fruntea unui grup de băieți, făcând exerciții pe platoul cătunului văii Toplița, din dreptul casei părintești. A fost un vis frumos, pornit dintr-un tainic îndemn sufletesc al copilăriei, care dornică de ceva mai durabil și mai important decât jocurile trecătoare, simțea nevoia de a se afirma și organiza, de a-și sistematiza, cu simț de om mare, faptele sale copilărești, ca o pregătire pentru viața de mai târziu. Era un fel de instinct vital, care se cerea pus în lucrare"³¹.

Visul acesta din copilărie se va realiza, într-o altă formă, la 1918, când tânărul student Dumitru Antal, în calitate de președinte al Societății Studenților români „Petru Maior” din Budapesta, împreună cu alți tineri studenți români, vor primi misiunea de a se întoarce în Ardeal și de a organiza studențimea universitară în vederea pregătirii poporului român pentru unirea cu Patria mamă. În Cluj, pe lângă încercarea de a-și îndeplini misiunea, au luat parte, cu toată însuflețirea, la constituirea Sfatului Național Românesc, transformându-se apoi „în soli ai sfaturilor și gărzilor naționale în părțile de sus ale Mureșului”³².

3. Dumitru Antal - Președinte al Societății Studenților români „Petru Maior” din Budapesta și implicarea sa în organizarea sfaturilor și gărzilor naționale din zona Mureșului Superior

La Budapesta, exista un centru universitar, fiind totodată cel mai apropiat pentru tinerii români din Transilvania dornici de învățătură. Aici, a luat ființă, încă din primele decenii ale secolului al XIX-lea, o mișcare culturală și națională românească, având în frunte pe corifeii Școlii Ardelene. Odată cu creșterea numărului studenților români, în anul 1840, se pun bazele unei societăți, mai degrabă cu caracter privat, cunoscută în cercuri restrânse, sub numele de *"Societatea Studenților Români de la Universitatea Pestană"*. Evenimentele revoluționare ale anului 1848, ca și măsurile inițiate de către autorități, au diminuat până la stingere activitatea studențească militantă. Începând cu anul 1860, însă, se poate remarca o revigorare a activității grupurilor studențești, favorizată și de

noua politică inițiată de Curtea din Viena. Problema înființării unei asociații care să strângă și să apropie pe toți studenții români la Universitatea din Pesta, este astfel reluată și va fi finalizată în anul 1862, având în frunte ca președinte pe Partenie Cosma, iar ca notar, pe Iosif Vulcan, unul dintre inițiatorii organizării societății. Acțiunea de legalizare a societății va dura ani de zile, iar abia după 12 ani, societatea intra în legalitate. Societatea purta la început numele de *"Societatea de lectură a Junimii Române Studioase în Pesta"*, iar după 1863 își va schimba denumirea în *Societatea de lectură "Petru Maior"*³³.

Printre cei care au depus toată strădania și priceperea în slujba bunului mers al societății, menționăm pe tinerii studenți români din Toplița:

- Elie Miron Cristea, primul Patriarh al României, care, pentru activitatea sa publicistică³⁴, a fost ales, chiar din primul an de studenție la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din Budapesta, în comitetul de conducere al Societății „Petru Maior”, fiind numit secretar (1891-1895).

- Dumitru (Emilian) Antal, nepotul Patriarhului Miron Cristea, care a activat în cadrul Societății în perioada studenției sale la Facultatea de Filozofie a Universității din Budapesta (1916-1918), fiind ales președinte al acesteia în perioada octombrie - decembrie 1918³⁵.

Dumitru Antal a fost ultimul președinte al Societății, deoarece după 1 Decembrie 1918, societatea își va continua activitatea în condiții noi și pe baze noi în cadrul universității românești de la Cluj, revenindu-i Centrului studențesc din Cluj, denumirea de Centrul studențesc "Petru Maior"³⁶.

Din memoriile, articolele și notele teologului toplițean Dumitru Antal (viitorul episcop Emilian Antal), parte publicate, parte păstrate în manuscris în biblioteca mănăstirii „Sfântul Ilie Toplița”, județul Harghita (unde a fost stareț între anii 1952-1971) precum și în Arhiva Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ne-au rămas câteva informații valoroase despre implicarea sa și a altor tineri români, studenți la universitățile din Budapesta și Cluj, la organizarea Sfaturilor și Gărzilor naționale în zona Mureșului Superior. Aflăm că, în toamna anului 1918, Dumitru Antal se afla la Universitatea din Budapesta (din 1916 urma cursurile Facultății de Filozofie din cadrul acestei Universități), fiind numit președinte al Societății studențești

„Petru Maior”, funcționarea ei fiind un act de curaj, cum însuși mărturisea: *„Și aveam acest curaj, în acel timp de prigoană aspră pentru români, căci eram tineri, gata să înfruntăm orice primejdie, ca și colegii noștri care erau pe fronturi (înfruntând lucrul cel mai tare de pe pământ: moartea)”*³⁷.

Dumitru Antal, alături de ceilalți studenți români, vor fi prezenți pe holurile clădirii parlamentului din Budapesta, așteptând citirea declarației de autodeterminare de către Alexandru Vaida-Voievod. De acum, tânărul student Antal, împreună cu Ioan Chinezul, vor fi delegați să meargă la Cluj pentru a se implica în organizarea studențimii universitare de aici, în vederea propagandei naționale, a pregătirii poporului român din Ardeal pentru unirea cu Patria mamă. Evenimentele precipitându-se, misiunea lor a luat altă direcție, devenind acum adevărați *„soli ai sfaturilor și gărzilor naționale, organizare revoluționară la fel ca și a ungarilor”*. În Cluj, pe lângă încercarea de a-și îndeplini misiunea, vor lua parte la constituirea Sfatului Național Românesc, contribuind apoi la organizarea Sfaturilor și Gărzilor Naționale la Reghin, Târgu Mureș. În ziua de 7 noiembrie 1918, fusese văzut intrând în piața Reghinului *„un tânăr student universitar, cu tricolor românesc la cheutoarea hainei, pe un timp când mai stăpânea atotputernicia solgăbirăilor și jandarmilor împănați”*³⁸. Acest tânăr era *„solul Sfatului Național din Cluj, venit cu subsoara plină de manifeste pentru organizarea satelor cu sfaturi și gărzi naționale”* și fiind zi de târg a convocat o adunare în curtea domnului dr. Ioan Harșia, și vorbind celor de față, intelectuali și popor despre misiunea ce o avea de îndeplinit, s-a constituit ca cel dintâi, Sfatul Național Județean și o gardă națională³⁹. Apoi, două săptămâni, alături de protopopul V. Dima și dr. I. Harșia, studentul Dumitru Antal a cutreierat toate satele de la Reghin în sus, constituind sfaturi și gărzi naționale, potolind spiritele aprinse de focul revoluționar și punând o oarecare *„ordine în zăpăceala și dezordinea ce se ivise”*⁴⁰.

După două săptămâni de misiune intensă, va ajunge în satul natal Toplița, ținând cu emoții îndoite cuvântare în fața consătenilor, citind apelul de la Cluj și îndrumând pentru organizarea sfaturilor și gărzilor naționale. S-a constituit astfel Sfatul Național, avându-l președinte pe dr. Liviu Tilea. În toate comunele unde s-au organizat sfaturi și gărzi naționale, oamenii s-au liniștit, ticăloșiile și

furturile au încetat și toți așteptau cu încredere sosirea marelui ceas al izbăvirii de sub stăpânirea străină, care nici nu a întârziat mult. Cu două zile înainte de venirea armatei române, prin intervenția sa energetică, a scăpat din mâinile jandarmilor și de la moarte, pe 10 flăcăi din Toplița, printre care se afla și fratele său Gogu, care, în însuflețirea lor plecaseră la Bilbor, înaintea armatei române. Din măsuri de precauție, și cunoscând firea rea și răzbuunătoare a jandarmilor unguri, în acele momente de nesiguranță și dezordine, împreună cu cei zece tineri s-a refugiat noaptea la Bilbor, întorcându-se în Toplița, după o zi și jumătate⁴¹.

De altfel, va primi sarcina din partea Sfatului Național de a-i întâmpina pe soldații români la intrarea acestora în Toplița, moment zugrăvit cu sensibilitate și rară însuflețire, în amintirile sale legate de acea neuitată zi de miercuri, 27 noiembrie 1918, din care vom reda un fragment:

„După alte două zile ne-a venit vestea că se apropie armata română și va intra în Toplița divizia a 13-a, condusă de colonelul Gherescu. Mi s-a dat însărcinarea să-l întâmpin la intrarea în comună. Eram fericit și emoționat că mi-e dat să îndeplinesc această istorică însărcinare. După sosirea avanpostului, condus de un sublocotenent, am plecat pentru întâmpinarea comandantului.

Nici n-am ieșit bine în centrul comunei, și am și întâlnit grupuri mici de soldați, dar în ce stare jalnică. Fiecare îmbrăcat altfel. Unii cu chipiu, alții cu căciuli, iar alții cu căști. Nu mai spun cum erau încălțați. Căii slabi și mărunți, cu căruțe prea mari pentru ei. Cum veneau răslețiți, făceau impresia unei armate în retragere, nu a uneia care merge spre biruință. Mă durea sufletul și nu știam cum să-mi înăbuș această durere. Prea era mare depărtarea între felul cum mi-am închipuit soldatul român care să vină și să ne desrobească și între felul cum îl vedeam acum. Se luptau în mine aceste două chipuri și nu le puteam împăca. Haina strălucitoare de virtuți cu care îi știam îmbrăcat sufletul, vitejia arătată la Mărășești, Mărăști, Oituz, suferințele mucenicesti îndurate strâmtorat în Moldova, au început să apară tot mai mult înaintea ochilor mei pe măsură ce vedeam mai mulți. Acest chip sfânt al adevăratului soldat român, al celui fără pereche în vitejie și răbdare îl vedeam din ce în ce mai mult pe fața fiecăruia și impresia cea dintâi s-a risipit ca un fum. Cam la vreo 4 Km de centru am întâlnit și pe colo-

nelul Gherescu, care venea dintr-o trăsură, însoțit de căpitanul Minișcă, care încă purta uniforma de husar ungar. În numele comunei și a celor ce mă însoțeau călări, i-am urât în câteva cuvinte, bun sosit. Cât a ținut drumul până în centru, mi-a cerut și i-am dat diverse informațiuni, despre stările de la noi, dezorganizarea administrativă, spiritul de revoluție și dezordine ce încearcă să pună stăpânire pe cei răi, care totuși până acum a fost înfrânt de către Sfaturile și Gărzile naționale. Ajunși în centru l-am condus la locuința ce i se destina-se. N-au trecut nici o jumătate de oră când toți au fost stârniți de cântec de fanfară. Am ieșit să văd ce este. Comandantul era în piață înconjurat de lume și aștepta să primească defilarea trupei. După câteva minate a apărut întreaga divizie în ordine de defilare, cu ofițeri călări pe cai frumoși, cu soldați bine îmbrăcați, toți cu căști.

Sprinteneala și vioșia cu care au defilat, îmbrăcămintea îngrijită și uniforma, mi-a dat impresia că e o armată nouă, ieșită ca din pământ. O căutam pe cea întâlnită în drum, în mersul meu în întâmpinarea comandantului, și nu o mai găseam.

Nu-mi venea să cred ochilor și mă întrebam nedumerit, de unde au ieșit toți aceștia, căci eu nu pe ei i-am întâlnit? Și doar n-a trecut o jumătate de oră. Când au avut timp să se pună în rând și apoi să defileze precum au defilat? Fără să mai caut răspuns uimirii mele, alungată mi-a fost din suflet pentru totdeauna impresia dureroasă de mai înainte și inundat de o rară însuflețire am aplaudat neîntrerupt, aclamându-i, apoi am jucat cu veselie în hora ce s-a încins, cu colonelul în frunte, alături de bunica mea, mama patriarhului Miron. A fost cea dintâi horă înfrățită pe pământul României Mari, al cărei cetățean am devenit, împreună cu toți toplițenii, din acea neuitată zi de miercuri, 27 noiembrie 1918⁴².

Studentul Dumitru Antal va pleca astfel, joi dimineața, 28 noiembrie 1918, cu ultimul tren la Reghin, iar de aici la Adunarea de la Alba-Iulia, ca să reprezinte studențimea română, dar și pe cei „ce deveniseră cetățeni ai României Mari înainte de a se decreta Unirea de la 1 Decembrie 1918”⁴³. Ajuns în Reghin, constată cu bucurie că stăpânitoarea gării era **garda românească**. Vineri dimineața, împreună cu reghinenii, instalați într-un vagon cls. I, vor pleca spre Alba-Iulia. Ajunși însă în Cucerdea, mare le-a fost surprinderea să constate că, aici, gara era încă tot în stăpânirea gardei ungurești. Va asista la un incident trist,

care arăta, încă odată, atitudinea ostilă și dușmănoasă a neprietenilor unguri, față de realizarea celui mai drept și măreț ideal de unire al românilor ardeleni cu Țara. Își amintea cum, sosind un tren dinspre Cluj, plin numai cu delegați români, amestecați cu ofițeri și soldați, a fost arborat de aceștia, în fața tuturor un steag mare tricolor. În timp ce se delectau toți uitându-se la fețele voioase ale românilor din Cluj „ca din pământ au răsărit lângă steag doi husari unguri cu baionetele pe puști și fără o vorbă unul a prins de steag, celălalt l-a sfâșiat cu baioneta și mototolindu-l repede au dat să plece. Au lucrat așa de repede și de surprinzător, încât nimeni nu i-a putut împiedeca. Fiind chiar lângă ei, am dat să le stau în cale zicând ceva. Puțin a lipsit să nu mă străpungă. N-au apucat să meargă 10 pași și un ofițer român le-a și pus mâna în piept, trântindu-l pe unul deoparte, pe altul de alta și le-a luat steagul. Într-o clipă s-a îngrămadit lumea și până să ne dezmeticim, husarii au și șters-o, furișându-se pe după vagoane. În zadar i-au căutat, că nu le-a dat nimeni de urmă. Sfârșitul a fost că s-au coborât din tren toți cei înarmați și imediat au dezarmat garda ungurească, luându-le toate armele. Și-n cântece, trenul a plecat spre Teiuș. În Teiuș, altă surprindere, nu ne-au lăsat să pornească trenul din gară până ce nu am dat înapoi puștile gărzii din Cucerdea. Ceartă, telefonări la Cluj și înapoi, intervenții amenințări, până în sfârșit au returnat o parte din arme. Gara Teiuș era puternic în mână ungurească. Toată era, acum, numai o mare de români. Târnăvenii, veniți după sistem săsesc, cu muzici, în grupuri mari, jucau și chiuiau ca la nuntă. Vuia gara de însuflețire. Împăcați cu Cucerdea, am plecat mai departe. Din podul gării, ungurii au împuşcat cu mitraliera după tren și au omorât pe flăcăul Ion Arion, de prin părțile Turzii. Afară de cei din vagonul ultim, nu a știut nimeni ce s-a întâmplat, până ce am ajuns în Alba Iulia. În gară nu încăpeai, atâta om o cuprindea. Stăpânirea românească se instalase din plin, începând cu primăria, unde porunca cu energie faimosul Gritta. Cetatea și drumul spre adunare erau păzite de garda moșilor, toți îmbrăcați în alb și cu căciuli”⁴⁴.

În cronică sa despre aniversarea zilei de 1 Decembrie, apărută în revista „Renașterea”, anul VIII, nr. 49 Cluj, 1930, protopopul Dumitru Antal, viitorul arhiepiscop Emilian Antal⁴⁵, își amintește limpede și cu naturală claritate desfășurarea evenimentelor de la Alba Iulia și

de așteptarea de aproape două ceasuri în Sala Unirii pentru comunicarea rezoluției, pentru că, așa cum spunea, Adunarea din Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918 cu greu poate fi uitată de ardeleni sau trecută în șirul zilelor de toate zilele și mai mult „cine a avut fericirea de a lua parte la ea, nu o poate uita și tocmai când grijile și crizele sunt mai mari, îi cade așa de bine să-și însenineze sufletul înnourat, cu amintirile neșterse ale entuziasmului nemărginit, ale dragostei de neam nelimitate, cu care și-a umplut sufletul în acea zi măreață și pecetluitoare a noii sorți a neamului românesc din Transilvania. Sunt sentimente ridicate la tensiunea supremă, care pot fi provocate doar într-un secol odată și care retrezite și numai ca amintire în suflet, fac să uităm totul și să ne umplem de nădejdi noi în viitorul țării și în vremuri mai bune. Parcă mă văd și azi în ziua de 1 Decembrie 1918 - își amintea protopopul Dumitru Antal - strivit în mulțimea mare de delegați ai întregii Transilvanii, adunați în sala, azi, zisă a Unirii din Alba-Iulia. **Era om în om.** Căldura ce s-a încins în sala ticsită, așteptând vreo două ore comunicarea rezoluției, a devenit de la un timp insuportabilă, dar era uitată de și mai marea căldură sufletească ce ne stăpânea, manifestată des prin urale și strigăte de trăiască România Mare, Trăiască Unirea fără condițiuni, căci asta este lozinca tineretului”⁴⁶. După deschiderea adunării și cuvântarea spusă în lacrimi a regretatului Gheorghe Pop de Băsești, a urmat referentul Marelui Sfat Național, Vasile Goldiș. Cu voce răspicată și îndulcită de emoție a citit punctul prim din rezoluție: **„Adunarea Națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România”**⁴⁷.

Acest punct, ca și cele ce au urmat, au fost aprobate cu entuziasm spontan și toți s-au cutremurat cuprinși de măreția acestui moment, care a pecetluit pe veacuri noua soartă a neamului românesc. „Și astăzi îmi palpită inima - își mai amintea protopopul Dumitru Antal - când mă gândesc la acel moment în care am ajuns în culmea entuziasmului. Bucuria și fericirea erau așa de mari, încât aveam senzația unei dureri a inimii și sufletului, care parcă nu le mai puteau cuprinde. În sala Unirii și afară, pe câmpul lui Mihai, uralele izbucneau, creșteau, scădeaU și

*apoi iar se linișteau, făcând impresia unei titanice rugăciuni îndreptată cerului. Adunarea sfârșindu-se, am ieșit din sală istoviți și răgușiți de aveam senzația amețelii. Eram cu adevărat beți de entuziasm*⁴⁸.

Hotărârile luate în sala Unirii au fost aduse la cunoștința mulțimii de români prezenți la marele eveniment de episcopii Miron Cristea și Iuliu Hossu, care au făcut parte și din delegația ce a dus actul Unirii la București.

Putem afirma că, în mijlocul acelor momente mărețe de la Alba Iulia, zona noastră, a Covasnei și Harghitei, a fost reprezentată de doi arhieri ai Bisericii, patriarhul Miron Cristea din Toplița (atunci episcop de Caransebeș) și nepotul acestuia, PS Emilian Antal (atunci tânăr student, Dumitru Antal) alături de numeroșii delegați ai comunităților românești. Așadar contribuția românilor din așa zisa zonă "secuiască" la înfăptuirea Unirii din 1918 și la evenimentele premergătoare acesteia, nu a fost deloc modestă pentru a fi trecută neobservată. Sensul suferinței și luptei lor, al românilor din această zonă, pentru biserică și școală și celelalte drepturi naționale, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, își găsea "limpezirea și împlinirea" firească în perioada anilor 1914-1918, culminând cu Unirea de la 1 Decembrie 1918, care este adevărat că a marcat, nu sfârșitul luptei lor cu "neprietenii istorici", ci un alt început de luptă, întărit și motivat.

Pe de altă parte, Unirea de la 1 Decembrie 1918 avea să deschidă un alt capitol în viața

comunităților românești din Covasna și Harghita, întemeietoare și susținătoare de biserici și școli românești, bucurându-se de o relativă liniște aproape 20 de ani pentru ca, urmând din 30 august 1940, odată cu Dictatul de la Viena, să guste „amarul și mai amar” al asupririi și nedreptăților maghiare. Cu toate acestea, în vâltoarea istoriei, românii din această parte de țară, este firesc, *s-au îndoit* sub povara grea a timpului, dar *nu s-au frânt*, mărturie fiind, astăzi, mulțimea de documente și dănuirea lor însăși în aceleași locuri și cuiburi pământești ale moșilor lor. Ei vor continua lupta pentru toate drepturile românilor, într-o țară acum unită, și vor transmite urmașilor datoria sfântă de a reîntruchipa viața, idealurile și modelul înaintașilor în contextul specific de astăzi al vieții comunităților românești din Covasna și Harghita.

O recunoaștere a faptelor meritorii ale acestor înaintași se cere și astăzi după cum grăiește îndemnul (atât de actual) al Preasfințitului Emilian Antal (la 1918 tânăr student, luptător activ pentru Unire, pe numele de botez Dumitru Antal din Toplița Română):

„Când viața nu ne poate servi în fiecare deceniu cu evenimente istorice, suntem datori să le cunoaștem pe cele trecute, ca cel puțin indirect să ne hrănim sufletul, punând în lucrare cât mai deasă sentimentul dragostei de neam până se transformă în straja demnității și a caracterului de român”⁴⁹.

Note

1. Emilian Antal, *Articole și note*, nr. inv. 775, Biblioteca Mănăstirii „Sfântul Ilie”, Toplița.

2. *Ibidem*.

3. Arhiereul Emilian Antal, *Amintiri de Paști*, în „Credința”, anul XVI, nr.4, aprilie 1947.

4. Vezi Arhiereul Emilian, *Pastorale, cuvântări, articole*, Suceava 1947, nr. inv. 779, Biblioteca Mănăstirii „Sfântul Ilie”, Toplița.

5. Vezi I. Rusu Abrudeanu, *Înalt Prea Sfinția Sa Patriarhul României dr. Miron Cristea, Înalt Regent. Omul și faptele*, vol. I., Editura „Cartea românească”, București, 1929, p. 23 (din căsătoria Ileanei Cristea cu Dumitru Antal s-au născut 12 copii: Maria; Anița, căsătorită cu Nicolai Dușa, având cinci copii; Ionăș, căzut pe câmpul de onoare în 1914; George; Maria, căsătorită cu dr. A Morariu, având patru copii; Dumitru, viitorul Episcop Emilian Antal; Grigore; Emilia, căsătorită cu maiorul Vasile Dumitrescu, având o fiică; George; Ilie, căsătorit cu Măriuca Suci; George; Toader).

6. *Ibidem*, p. 15. Al șaptelea copil, Grigore Antal, a fost preot în Toplița și protopop, până la mutarea centrului raional la Gheorgheni-Mureș.

7. Arhiva Sfântului Sinod (în continuare ASS), dosar nr. 15/1938, filele 8-9. (vezi Anexe)

8. *Ibidem*, fila 4.

9. *Ibidem*, filele 1,4, 10; „Activitatea unui modest luptător. Un Apel”, Biblioteca Mănăstirii „Sfântul Prooroc Ilie” Toplița, nr. inv. 770.

10. Circulara nr. 6979/17 noiembrie 1924, trimisă protopopiatului Reghin, aflată în Biblioteca Mănăstirii „Sfântul Prooroc Ilie” Toplița, nr. inv. 770; D. Antal, *Articole și note, 1922-1926*.

11. ASS, filele 13, 14, 15; La 1 ianuarie 1928 i-a fost încredințată și redacția revistei „Renașterea”. În memorialul său biografic precizează motivele venirii sale la Biserica Bradu-Boteanu din București. „Astfel, din postul de revizor eparhial am demisionat pentru a da posibilitate PS Nicolae Ivan să-și aducă un arhiereu vicar,

deoarece din anul 1931 fiind desființat bugetar postul de revizor eparhial, Ministerul Cultelor aprobase să se achite din prevederea bugetară a postului de vicar" (ASS, dosar nr. 15, f. 2); vezi „Semănătorul”, nr. 29/1927.

12. ASS, dosar nr. 15, f. 2, 30.

13. *Ibidem*, f. 4, 35. În ședința Sf. Sinod din 18 martie 1938, s-a hotărât înființarea provizorie pe lângă Mitropolia Bucovinei a unui al doilea post de vicar arhieru cu titlul de „Suceveanul”. Motivul era că PS Arhieru-Vicar Ipolit Rădăuțeanu, din cauza vârstei înaintate, nu poate lua parte la lucrările Sf. Sinod și la cele administrative eparhiale, fiind aprobată cererea Mitropoliei Bucovinei de a-l numi pe protoiereul Dumitru Antal vicar provizoriu, după tunderea sa în monahism și acordarea rangului de arhimandrit. Ministerul Cultelor întocmește în acest sens un decret-lege publicat în Monitorul Oficial nr. 113/19 mai 1938 (ASS, dosar 15, filele 33-41).

14. *Ibidem*, f. 51, 79-85.

15. *Ibidem*, f. 4.

16. Misiunea ortodoxă Română din Transnistria a fost înființată la 15 august 1941, ca o structură bisericească care să funcționeze pe lângă Guvernământul Transnistriei, sub dublă oblaudire, administrativă a Comandamentului de Căpetenie al Armatei Române, și spirituală a Patriarhiei Române.

17. Arhivele Naționale ale României, Arhivele Istorie Centrale, București (în continuare ANIC), fond Nichita Smochină, dosar 57, f. 67.

18. ANIC, fond Dudu Velicu, dosar 770, f. 16v, 18v.

19. ANIC, fond Dudu Velicu, dosar 770, f. 19.

20. Jean Ancel, *Transnistria*, vol. III, București, 1998, p. 231; Gh. Buzatu, Stela Cheptea, Marusia Cîrstea, *Istorie și societate*, vol. III, Editura Mica Valahie, București, 2011, p. 294.

21. ASS, dosar 15, filele 93, 96, 103; „Păstorul ortodox”, nr. 9, septembrie 1941, în „Pastorale și articole”, Biblioteca Mănăstirii „Sf. Ilie” Toplița, nr. inv. 776.

22. Emilian Antal, Lt. Episcop de Argeș, „Pastorale și articole, 1943-1944”, articolul *La o aniversare*, nr. inv. 777, Biblioteca Mănăstirii „Sfântul Ilie”, Toplița.

23. ASS, dosar 15, filele 434 438, 448, 449.

24. Preot D. Valenciuc, *Arhierul Emilian Antal Târgovișteanul. Lt. De Mitropolit al Bucovinei, 1945-1948*, Biblioteca „Miorița”, Câmpulung Bucovina, 2005, pp. 163-169.

25. *Ibidem*, f. 459, 463.

26. ASS, dosar nr. 15, filele 460-461.

27. Preot D. Valenciuc, *op.cit.*, p. 176-178.

28. „Biserica Ortodoxă Română” (în continuare B.O.R.), nr. 3-6, martie-iunie 1950, pp.290-291.

29. *Ibidem*, p. 292.

30. Vezi nota 26.

31. PS Emilian D. Antal Târgovișteanul, *Un vis din copilărie - azi realitate*, în revista „De strajă”, martie 1939, pp. 3-4; PS Emilian Antal, „Articole și note”, 1938-1941, nr. inv. 775, Biblioteca Mănăstirii „Sfântul Ilie”, Toplița.

32. Arhiva Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române (în continuare ASS), dosar nr. 15/ 1938, f. 4; Dumitru Antal, *Amintiri din revoluțiunea anului 1918 sau Cum a intrat Armata Română în Toplița în anul 1918. Amintiri*, manuscris aflat în biblioteca mănăstirii „Sfântul Ilie Toplița”, nr. inv. 770.

33. Eugenia Glodariu, *Asociațiile culturale ale tinerețului studios român din Monarhia Habsburgică (1860-1918)*, Cluj-Napoca, 1998, pp. 51-54.

34. Ion Rusu-Abrudeanu, *Înalt Prea Sfinția Sa Patriarhul României dr. Miron Cristea, înalt regent. Omul și faptele*, vol. 1., București, 1929, p. 37-40; ca student,

a colaborat la ziarele *Tribuna*, *Dreptatea* și *Gazeta Transilvaniei*, iar anii petrecuți la Budapesta au fost nu numai ani de intens studiu și de formare intelectuală, ci și de afirmare a personalității lui de luptător pentru cauza națională.

35. Eugenia Glodariu, *op.cit.*, p. 60.

36. *Ibidem*, p. 64.

37. Dumitru Antal, *Amintiri din revoluțiunea anului 1918 sau Cum a intrat Armata Română în Toplița în anul 1918. Amintiri*, manuscris aflat în biblioteca mănăstirii „Sfântul Ilie Toplița”, nr. inv. 770.

38. „Activitatea unui modest luptător. Un Apel”, Biblioteca Mănăstirii „Sfântul Prooroc Ilie” Toplița, nr. inv. 770.

39. *Ibidem*.

40. Dumitru Antal, *Amintiri din revoluțiunea anului 1918 sau Cum a intrat Armata Română în Toplița în anul 1918. Amintiri*.

41. *Ibidem*; Vezi și „Activitatea unui modest luptător. Un Apel”.

42. *Ibidem*.

43. Muzeul Unirii Alba-Iulia, Colecția „1918”, ms. nr. 1144; La 15 nov. 1918, la propunerea profesorului Bălan, C.N.R. hotără convocarea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, la care să participe atât deputați aleși cât și delegați ai unor instituții și organizații obștești. Alegerea deputaților s-a făcut în cadrul circumscriptiilor electorale existente în 1910. În Covasna și Harghita, cele mai multe alegeri au avut loc în ziua de duminică, 17 noiembrie 1918, după Liturghie, fie în bisericile parohiale, fie în clădirile școlilor confesionale, cele mai multe prezidate de preoții parohi. Astfel, în fruntea românilor din zona noastră, aflându-se din nou preoții și învățătorii satelor, au răspuns apelului manifest al Consiliului Național Român Central din 6 noiembrie 1918 și au constituit Consiliul național comunale și gărzile naționale și și-au ales, în cadrul unor adunări populare, delegați pentru Adunarea Națională de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia. Jurământul de unire cu țara rostit în aceste adunări populare a fost consemnat în cunoscutele documente ale unirii *Hotărârea noastră și Credenționale*. Din textul convocatorului rezultă că au fost organizate în fostul județ Trei Scaune (Covasna de astăzi) trei cercuri electorale: Sf. Gheorghe, Covasna, și Aita Mare; în fostul județ Ciuc (acesta împreună cu Odorhei repezintă județul Harghita de astăzi) au fost organizate patru cercuri electorale, iar în fostul județ Odorhei un cerc electoral la Cristuru-Secei. Din Toplița Română (județul Harghita), care ținea de Cercul Reghin au fost desemnați ca delegați dr. Liviu Tilea (născut în Bilbor, județul Harghita), teologul toplițean Dumitru Antal din partea Asociației Academice „Petru Maior” și protopopul Giurgeului, dr. Augustin Tătar.

44. *Ibidem*.

45. Preot D. Valenciuc, *Arhierul Emilian Antal Târgovișteanul. Lt. De Mitropolit al Bucovinei, 1945-1948*, Biblioteca „Miorița”, Câmpulung Bucovina, 2005.

46. Articol din „Renașterea”, anul VIII, nr. 49 Cluj, 1-2 decembrie 1930, aflat la Biblioteca Mănăstirii „Sfântul Prooroc Ilie” Toplița, jud. Harghita, nr. inv. 772; Protopopul Dumitru Antal. *Articole*, în „Renașterea”, 1930-1933.

47. *Ibidem*; Dumitru Antal, *Amintiri din revoluțiunea anului 1918*, ms.

48. *Ibidem*.

49. Dumitru Antal, *Amintiri din revoluțiunea anului 1918*, ms.

1

Memoriu biografic

Am născut la 10 octombrie 1899, în comuna Poarta
 Sărată, județul Bacău, din părinți Dimitrie și Maria
 din comuna Poarta Sărată.

Am absolvit școala primară din comuna Poarta Sărată și
 Liceul la Bacău (1917) și Universitatea din Iași (1921) unde
 am luat bacalaureatul în anul 1913.

În anul 1913 am fost profesor la Liceul din Poarta Sărată.
 După ce am absolvit Liceul din Iași (1921) și
 am luat bacalaureatul în anul 1913.

Am fost profesor la Liceul din Poarta Sărată (1913-1914) și
 la Liceul din Iași (1914-1915).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1915-1916) și
 la Liceul din Iași (1916-1917).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1917-1918) și
 la Liceul din Iași (1918-1919).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1919-1920) și
 la Liceul din Iași (1920-1921).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1921-1922) și
 la Liceul din Iași (1922-1923).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1923-1924) și
 la Liceul din Iași (1924-1925).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1925-1926) și
 la Liceul din Iași (1926-1927).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1927-1928) și
 la Liceul din Iași (1928-1929).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1929-1930) și
 la Liceul din Iași (1930-1931).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1931-1932) și
 la Liceul din Iași (1932-1933).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1933-1934) și
 la Liceul din Iași (1934-1935).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1935-1936) și
 la Liceul din Iași (1936-1937).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1937-1938) și
 la Liceul din Iași (1938-1939).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1939-1940) și
 la Liceul din Iași (1940-1941).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1941-1942) și
 la Liceul din Iași (1942-1943).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1943-1944) și
 la Liceul din Iași (1944-1945).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1945-1946) și
 la Liceul din Iași (1946-1947).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1947-1948) și
 la Liceul din Iași (1948-1949).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1949-1950) și
 la Liceul din Iași (1950-1951).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1951-1952) și
 la Liceul din Iași (1952-1953).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1953-1954) și
 la Liceul din Iași (1954-1955).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1955-1956) și
 la Liceul din Iași (1956-1957).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1957-1958) și
 la Liceul din Iași (1958-1959).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1959-1960) și
 la Liceul din Iași (1960-1961).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1961-1962) și
 la Liceul din Iași (1962-1963).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1963-1964) și
 la Liceul din Iași (1964-1965).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1965-1966) și
 la Liceul din Iași (1966-1967).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1967-1968) și
 la Liceul din Iași (1968-1969).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1969-1970) și
 la Liceul din Iași (1970-1971).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1971-1972) și
 la Liceul din Iași (1972-1973).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1973-1974) și
 la Liceul din Iași (1974-1975).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1975-1976) și
 la Liceul din Iași (1976-1977).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1977-1978) și
 la Liceul din Iași (1978-1979).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1979-1980) și
 la Liceul din Iași (1980-1981).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1981-1982) și
 la Liceul din Iași (1982-1983).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1983-1984) și
 la Liceul din Iași (1984-1985).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1985-1986) și
 la Liceul din Iași (1986-1987).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1987-1988) și
 la Liceul din Iași (1988-1989).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1989-1990) și
 la Liceul din Iași (1990-1991).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1991-1992) și
 la Liceul din Iași (1992-1993).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1993-1994) și
 la Liceul din Iași (1994-1995).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1995-1996) și
 la Liceul din Iași (1996-1997).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1997-1998) și
 la Liceul din Iași (1998-1999).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1999-2000) și
 la Liceul din Iași (2000-2001).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2001-2002) și
 la Liceul din Iași (2002-2003).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2003-2004) și
 la Liceul din Iași (2004-2005).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2005-2006) și
 la Liceul din Iași (2006-2007).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2007-2008) și
 la Liceul din Iași (2008-2009).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2009-2010) și
 la Liceul din Iași (2010-2011).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2011-2012) și
 la Liceul din Iași (2012-2013).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2013-2014) și
 la Liceul din Iași (2014-2015).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2015-2016) și
 la Liceul din Iași (2016-2017).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2017-2018) și
 la Liceul din Iași (2018-2019).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2019-2020) și
 la Liceul din Iași (2020-2021).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2021-2022) și
 la Liceul din Iași (2022-2023).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2023-2024) și
 la Liceul din Iași (2024-2025).

La data de 15 noiembrie 1925 am fost numit profesor
 la Liceul din Iași. În anul 1926 am fost numit profesor
 la Liceul din Iași.

2

Am fost profesor la Liceul din Iași (1926-1927) și
 la Liceul din Iași (1927-1928).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1928-1929) și
 la Liceul din Iași (1929-1930).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1930-1931) și
 la Liceul din Iași (1931-1932).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1932-1933) și
 la Liceul din Iași (1933-1934).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1934-1935) și
 la Liceul din Iași (1935-1936).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1936-1937) și
 la Liceul din Iași (1937-1938).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1938-1939) și
 la Liceul din Iași (1939-1940).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1940-1941) și
 la Liceul din Iași (1941-1942).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1942-1943) și
 la Liceul din Iași (1943-1944).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1944-1945) și
 la Liceul din Iași (1945-1946).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1946-1947) și
 la Liceul din Iași (1947-1948).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1948-1949) și
 la Liceul din Iași (1949-1950).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1950-1951) și
 la Liceul din Iași (1951-1952).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1952-1953) și
 la Liceul din Iași (1953-1954).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1954-1955) și
 la Liceul din Iași (1955-1956).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1956-1957) și
 la Liceul din Iași (1957-1958).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1958-1959) și
 la Liceul din Iași (1959-1960).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1960-1961) și
 la Liceul din Iași (1961-1962).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1962-1963) și
 la Liceul din Iași (1963-1964).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1964-1965) și
 la Liceul din Iași (1965-1966).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1966-1967) și
 la Liceul din Iași (1967-1968).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1968-1969) și
 la Liceul din Iași (1969-1970).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1970-1971) și
 la Liceul din Iași (1971-1972).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1972-1973) și
 la Liceul din Iași (1973-1974).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1974-1975) și
 la Liceul din Iași (1975-1976).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1976-1977) și
 la Liceul din Iași (1977-1978).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1978-1979) și
 la Liceul din Iași (1979-1980).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1980-1981) și
 la Liceul din Iași (1981-1982).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1982-1983) și
 la Liceul din Iași (1983-1984).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1984-1985) și
 la Liceul din Iași (1985-1986).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1986-1987) și
 la Liceul din Iași (1987-1988).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1988-1989) și
 la Liceul din Iași (1989-1990).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1990-1991) și
 la Liceul din Iași (1991-1992).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1992-1993) și
 la Liceul din Iași (1993-1994).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1994-1995) și
 la Liceul din Iași (1995-1996).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1996-1997) și
 la Liceul din Iași (1997-1998).

Am fost profesor la Liceul din Iași (1998-1999) și
 la Liceul din Iași (1999-2000).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2000-2001) și
 la Liceul din Iași (2001-2002).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2002-2003) și
 la Liceul din Iași (2003-2004).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2004-2005) și
 la Liceul din Iași (2005-2006).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2006-2007) și
 la Liceul din Iași (2007-2008).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2008-2009) și
 la Liceul din Iași (2009-2010).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2010-2011) și
 la Liceul din Iași (2011-2012).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2012-2013) și
 la Liceul din Iași (2013-2014).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2014-2015) și
 la Liceul din Iași (2015-2016).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2016-2017) și
 la Liceul din Iași (2017-2018).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2018-2019) și
 la Liceul din Iași (2019-2020).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2020-2021) și
 la Liceul din Iași (2021-2022).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2022-2023) și
 la Liceul din Iași (2023-2024).

Am fost profesor la Liceul din Iași (2024-2025) și
 la Liceul din Iași (2025-2026).

30

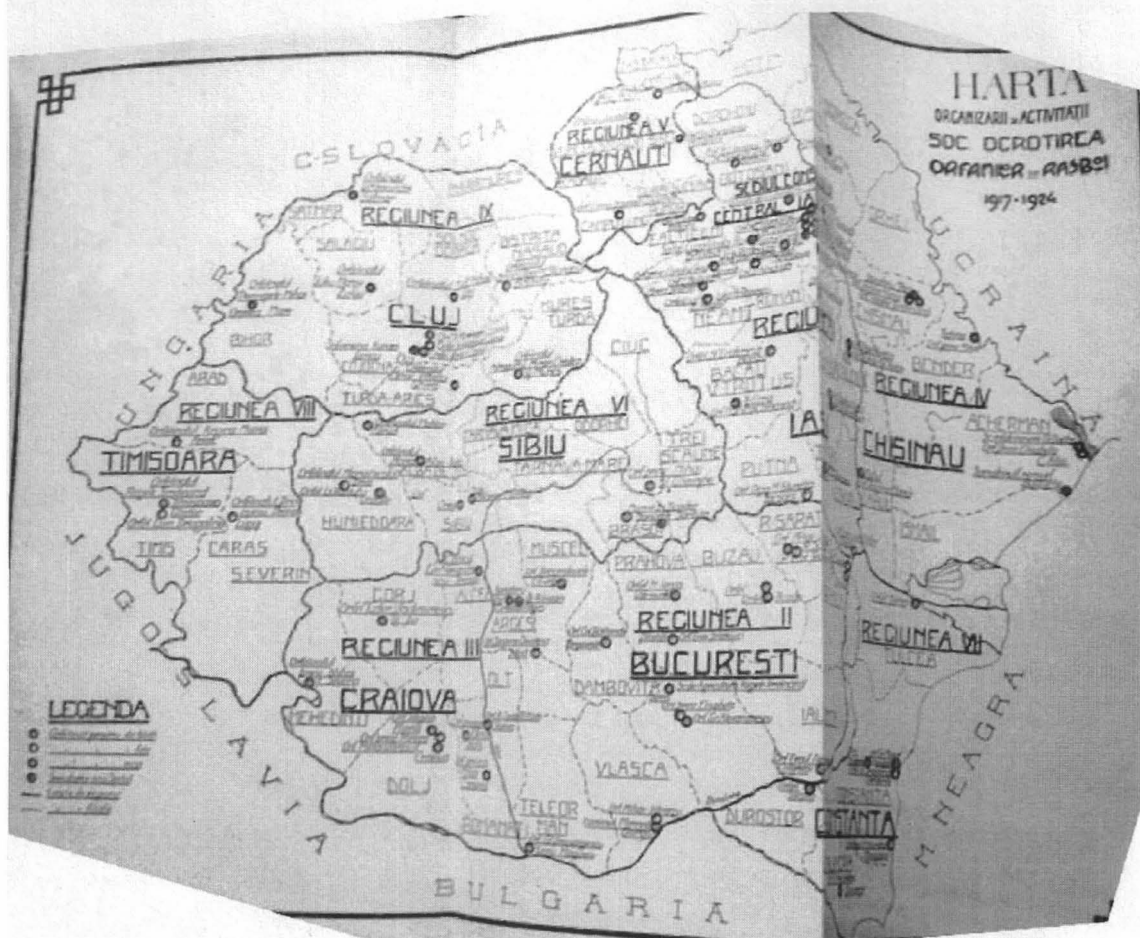
inamovibilă, reușind să transforme o biserică filială
 modestă, într-o biserică parohială de frunte, deplin conștient
 că atât din punct de vedere spiritual, cât și din
 punct de vedere material.

În pregătirea vieții dăruindu-mă de orice
 obligații ale vieții materiale și nimeni știe viața
 monahală, J. P. Sf. în Arhiepiscopatul Bisericii Ortodoxe
 Române, în a treia întrunire monahală în Mănăstirea Dragonuș
 la data de 21 martie 1938, dându-mi numele de Eufimie
 în conform cu aprobările Sf. Sinodului, la data de 10
 Aprilie a.c. am fost învestit într-un Arhimandrit.

București, 5 mai 1938

Arhimandrit Eufimie D. Ploșnea

I. **I. Memoriu biografic**
 (ASS, dosar nr. 15/1938, filele 1-2, 30)

IV. Harta organizării și activității Societății Orfanilor de Război (sursa: Pentru Neam și Țară. Societatea Ocrotirea Orfanilor din Război, 1916-1924, Tip. Adolf Sonnenfeld Societatea Anonimă, Oradea Mare, 1924)

Episcopul Emilian Antal (1894-1971), născut în Toplița (jud. Harghita), vicar patriarhal (1938-1941), locțiitor de mitropolit al Bucovinei (1944-1947)